

Sygn. akt **III AUa 1107/19**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Sędziowie: Dorota Goss-Kokot

Renata Pohl

Protokolant: Karolina Majchrzak

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2021 r. w Poznaniu

sprawy **B. L.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

przy udziale: K. L.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym rolników

na skutek apelacji B. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 29 lipca 2019 r. sygn. akt III U 230/19

1. zmienia zaskarżony wyrok w części oraz poprzedzającą go decyzję znak (...) i stwierdza ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. L. od 1 października 2001r.
2. zmienia zaskarżony wyrok w części oraz poprzedzającą go decyzję znak (...) i stwierdza ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. L. jako domownika od 1 października 2001r,
3. w pozostałym zakresie apelację oddala.

Renata Pohl	Marta Sawińska	Dorota Goss-Kokot
-------------	----------------	-------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18.01.2019r. znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził, że K. L. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 11.07.2001r. jako domownik.

Decyzją z dnia 18.01.2019r. znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził natomiast ustanie od dnia 01.01.2001r. ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego K. L.. W uzasadnieniu rolniczy organ

rentowy wskazał, że Sąd Okręgowy w Koninie I Wydział Cywilny wyrokiem z dnia 29.12.2000r. sygn. akt I C 732/98 rozwiązał przez rozwód związek małżeński B. L. z K. L.. W związku z powyższym K. L. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako małżonka rolnika od dnia 01.01.2001r. Ponadto KRUS poinformował, że od dnia 01.01.2001r. ustało ubezpieczenie zdrowotne K. L..

Odwołanie od powyższych decyzji złożył B. L. wnosząc o zmianę zaskarżonych decyzji i uznanie, że K. L. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik. Odwołujący wniósł ponadto o przeznaczenie stwierdzonej nadpłaty na jego koncie na składki na ubezpieczenie społeczne pracującej w gospodarstwie rolnym K. L.. Odwołujący podniósł, że K. L. podlegała z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników, a od 2001r. została zgłoszona do tego ubezpieczenia jako domownik i osoba bliska rolnikowi. Odwołujący wyjaśnił, że K. L. zamieszkuje razem z nim, wspólnie prowadzą gospodarstwo domowe oraz wykonuje stałą pracę niezwiązaną ze stosunkiem pracy w gospodarstwie rolnym.

Wyrokiem z 29.07.2019 r. Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sygn. akt III U 230/19 oddalił odwołania.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

B. L. w dniu 20.08.1995r. dokonał zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników. W zgłoszeniu tym oświadczył, że od dnia 28.07.1995r. rozpoczął działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym o powierzchni 1,22 ha przeliczeniowego oraz że podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu od 28.10.1976r. Jako domownika pracującego w gospodarstwie rolnym wskazał żonę – K. L.. Oświadczył, że jego żona nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu.

Gospodarstwo (...) znajduje się w miejscowości (...) (...)-(...) S.. B. L. mieszka w K. przy ulicy (...), natomiast K. L. mieszka w W. przy ulicy (...).

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B. decyzją z dnia 24.01.1996r. stwierdziła podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników przez K. L. od dnia 28.07.1995r. Nadto w decyzji tej ustalony został obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe, macierzyńskie oraz emerytalno-rentowe za K. L..

Składki na ubezpieczenie społeczne za K. L. były opłacane przez B. L..

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 29.12.2000r. sygn. akt I C 732/98 zostało rozwiązane małżeństwo B. L. z K. L.. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 11.07.2001r.

W dniu 30.10.2018r. K. L. powiadomiła KRUS w B., iż posiada rozwód z byłym mężem B. L. od 2001r.

W związku z powyższym KRUS wszczął postępowanie w sprawie ustalenia zasadności podlegania przez K. L. ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu.

K. L. w dniu 21.12.2018r. przysłała do KRUS Oddział (...) w B. oświadczenie, w którym oznajmiła, że pozostaje z rolnikiem B. L. we wspólnym gospodarstwie domowym oraz że stale pracuje w gospodarstwie rolnym w charakterze domownika i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Oświadczyła ponadto, że nie podlegała nigdy obowiązkowi ubezpieczenia na podstawie innych przepisów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia zasadności podlegania przez K. L. ubezpieczeniu społecznemu rolników oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu B. L. złożył pismo, w którym wyjaśnił, iż wyrok Sądu dotyczący rozwiązania jego małżeństwa z K. L. wysłał do KRUS. Oświadczył, że od chwili nabycia gospodarstwa rolnego do chwili obecnej K. L. pracuje w tym gospodarstwie rolnym.

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego KRUS w dniu 09.01.2019r. dokonał wizytacji w gospodarstwie rolnym (...) w miejscowości (...). Podczas wizytacji B. L. i K. L. nie było w domu. Z informacji

uzyskanych przez pracownika KRUS od sąsiadów wynika, że B. L. od dawna nie mieszka w miejscowości B., przyjeżdża tu rzadko. Grunty należące do B. L. uprawia jego brat A. L..

Ponadto rolniczy organ rentowy ustalił, że B. L. i K. L. nie widnieją w ewidencji producentów rolnych prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wnioski o dopłaty bezpośrednie na grunty będące własnością B. L. w latach 2004 – 2011 oraz w 2014r. składał A. L., natomiast w latach 2012 – 2013 oraz 2015 – 2018 składała K. Z..

W związku z poczynionymi ustaleniami KRUS wydał zaskarżone decyzje:

- z dnia 18.01.2019r. znak (...), w której stwierdził, że K. L. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 11.07.2001r. jako domownik,
- z dnia 18.01.2019r. znak: (...)o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno – rentowego K. L. od dnia 01.01.2001r.,
- z dnia 29.01.2019r. znak (...)w sprawie nadpłaty należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

W toku prowadzonego przez Sąd postępowania K. L. złożyła pismo, w którym wyjaśniła, iż zrozumiała że nie należy jej się emerytura rolnicza. Podkreśliła, że zależy jej na ubezpieczeniu zdrowotnym z uwagi na to, że nie stać jej na prywatne leczenie. W piśmie tym K. L. wyjaśniła ponadto, że do złożenia oświadczenia, o tym że pracowała w gospodarstwie w B., które wysyłała do KRUS zmusił ją B. L..

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym oddalił odwołania.

Sąd Okręgowy podał, że istotą sporu w przedmiotowym postępowaniu było rozważenie, czy K. L. posiada tytuł prawny do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym rolników jako domownika.

Następnie Sąd Okręgowy przytoczył treść przepisów ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazując, że zgodnie z treścią art. 6 pkt 1 ustawy za rolnika uznaje się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. Natomiast w myśl art. 6 pkt 2 cytowanej ustawy za domownika uznaje się osobę bliską rolnikowi, która: ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Zacytował również treść art. 7 ust. 1, art. 16 ust. 1 oraz art. 3a, art. 6 pkt 3 i 4 ustawy o ubezpieczeniu rolników.

W dalszej części uzasadniania Sąd Okręgowy wskazał, że przeprowadzone przez rolniczy organ rentowy postępowanie wyjaśniające oraz przeprowadzone przez Sąd postępowanie wykazało, że odwołujący nie prowadził działalności rolniczej. Nie można zatem uznać, że B. L. jest rolnikiem w myśl ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Organ rentowy prawidłowo stwierdził, że nie może być mowy o domowniku, skoro nie ma rolnika.

Przeprowadzone postępowanie wykazało, że zarówno odwołujący, jak i K. L. od dawna nie mieszkają w miejscowości B.. Rolniczy organ rentowy w dniu 09.01.2019r. przeprowadził bowiem wizytację gospodarstwa rolnego w miejscowości (...). Podczas tej wizytacji nie zastano B. L. ani K. L.. Sąsiedzi poinformowali pracownika KRUS, że odwołujący od dawna nie mieszka w miejscowości B., a jego grunty uprawia brat A. L.. Sąsiedzi nie potwierdzili, aby K. L. kiedykolwiek pracowała w gospodarstwie rolnym męża. Nadto sama K. L. w piśmie z dnia 18.07.2019r. przyznała, że wysłała do KRUS pismo, w którym oświadczyła, że pracuje w gospodarstwie rolnym w B. pod presją byłego męża B. L.. Również z zeznań odwołującego wynika, że zarówno odwołujący jak i K. L. nie mieszkali w B.. W czasie trwania małżeństwa mieszkali w W., natomiast od 2005r. odwołujący mieszka w K..

Sąd I instancji podał, że przeprowadzone postępowanie wykazało również, że B. L. i K. L. nie figurują w ewidencji producentów prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz że wnioski o płatności bezpośrednie w latach 2004 – 2018 składane były przez innych producentów rolnych – A. L. i K. Z.. Świadczy to o tym, że to te osoby, a nie odwołujący uprawiali ziemię należącą do odwołującego, gdyż aby otrzymać płatności obszarowe należy prowadzić działalność na danych gruntach.

Zaznaczył też, że należy również zwrócić uwagę na definicję domownika. Domownikiem w rozumieniu ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników jest osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego, albo w bliskim sąsiedztwie, oraz pracuje w tym gospodarstwie stale, w wymiarze czasu stosownym do prawidłowego funkcjonowania tego gospodarstwa, zgodnie z jego strukturą, przy uwzględnieniu jego obszaru oraz ilości pracujących w nim osób i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Ustawodawca, po pierwsze, uwypuklił bliski związek tej osoby z rolnikiem (pozostawanie we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkiwanie na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie), a po drugie, postawił warunek wykonywania stałej pracy w gospodarstwie rolnym. Oznacza to, że niewystarczające jest ustalenie, iż domownik jedynie dorywczo (okazjonalnie) pomagał w gospodarstwie rolnym. Nie znaczy to, że synonimem stałej pracy w gospodarstwie rolnym jest permanentność i ciągłość jej świadczenia. Warunek wykonywania stałej pracy przez domownika wymaga uwzględnienia celu ustawy z 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Decydujące znaczenie ma korelacja zachodząca między definicją rolnika i domownika. Zabieg ten pozwala na uwzględnienie szczególnej relacji interpersonalnej między domownikiem i rolnikiem. Gdy się to weźmie pod uwagę, zrozumiałe staje się, że miernikiem stałości pracy w gospodarstwie rolnym nie jest czas realizacji obowiązków, ale potrzeby związane z jego prowadzeniem. Podkreśla się, że wymiar czasu pracy domownika ma być stosowny do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, zgodnie z jego strukturą, przy uwzględnieniu jego obszaru oraz ilości pracujących w nim osób. Oznacza to, że warunek ten wymaga pewnego psychicznego nastawienia polegającego na związaniu się z gospodarstwem rolnym. Nie znaczy to, że praca w gospodarstwie rolnym musi stanowić podstawowe zajęcie i stałe źródło utrzymania domownika. Zastrzeżenie, że domownik ma zamieszkiwać najdalej w bliskim sąsiedztwie, identyfikowane jest przez funkcję stałego wykonywania pracy. Prowadzi to do wniosku, że pojęcie bliskiego sąsiedztwa wyznaczane jest możliwością dotarcia do gospodarstwa rolnego, tak aby w racjonalny sposób wykonywać czynności służące prowadzeniu działalności rolniczej (vide: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 08.09.2015r., III AUa 126/15, LEX nr 1798604).

Ustawa z 1990 r. nie określa bliżej pojęcia "osoby bliskiej rolnikowi". Dlatego przyjąć należy, że będą to osoby powiązane z rolnikiem więzami rodzinnymi, jak również osoby związane z rolnikiem więzami o charakterze emocjonalnym, pozostające w faktycznym związku, np. konkubinat. Zawsze jednak będzie to osoba, której osobiste relacje z rolnikiem uzasadniają wykonywanie pracy bez wynagrodzenia w gospodarstwie. Z kolei wobec braku w ustawie z 20.12.1990 r. definicji legalnej "bliskiego sąsiedztwa", za bliskie sąsiedztwo uznaje się taką odległość, która umożliwia codzienne dojście do gospodarstwa i powrót do miejsca zamieszkania z uwzględnieniem tradycyjnego czasu pracy (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30.09.2016 r., III AUa 736/16, LEX nr 2174883).

Sąd Okręgowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie ustalono, że K. L. zamieszkuje w W., a zatem około 400 km od miejsca położenia gospodarstwa rolnego. K. L. nie miała zatem możliwości przybywania do gospodarstwa rolnego, tak aby w racjonalny sposób wykonywać czynności służące prowadzeniu działalności rolniczej. Powyższa odległość jak i poczynione ustalenia faktyczne wskazują, że K. L. stale nie pracuje w gospodarstwie rolnym.

Ponadto za nieuzasadnione uznać trzeba twierdzenia B. L., że K. L. powinna być uznana za jego osobę bliską. Za osoby bliskie uważa się bowiem osoby powiązane z rolnikiem więzami rodzinnymi, jak również osoby związane z rolnikiem więzami o charakterze emocjonalnym, pozostające w faktycznym związku. Przyjęcie, że w rozpoznawanej sprawie B. L. i K. L. to osoby bliskie uniemożliwia zwłaszcza wyrok Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 29.12.2000r. sygn. akt I C 732/98, na mocy którego małżeństwo B. L. z K. L. zostało rozwiązane. W związku z powyższym doszło do zupełnego

i trwałego rozkładu pożycia małżeńskiego, a więc doszło do ustania między małżonkami więzi uczuciowej, fizycznej oraz gospodarczej. Z tego względu nie można uznać byłej małżonki za osobę bliską odwołującego.

W ocenie Sądu I instancji twierdzenia odwołującego dotyczące zasadności uznania K. L. za domownika i osobę bliską są pozbawione podstaw. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że K. L. zamieszkiwała w W., a więc w odległości oddalonej o około 400 km od miejsca prowadzenia gospodarstwa rolnego, z rolnikiem nie łączyły ją żadne więzy oraz nie prowadziła z nim wspólnego gospodarstwa domowego.

Reasumując, Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie B. L. jest nieuzasadnione, albowiem postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący nie jest rolnikiem, a jego była małżonka nie jest domownikiem ani osobą bliską, a także nie pracuje stale w gospodarstwie rolnym.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie B. L..

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący B. L. zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi odwołujący zarzucił naruszenie art. 7, art. 8, art. 21, art. 22, art. 23, art. 24, art. 47, art. 52, art. 59, art. 64, art. 85 i art. 85 Konstytucji RP. Nadto odwołujący zarzucił Sądowi I instancji wydanie wyroku i powołanie się w uzasadnieniu wyroku na nieistniejące przepisy prawne w roku 2001 r. (decyzja dotycząca tego okresu) oraz w 2019 r. (interpretując je na szkodę odwołującego).

Wskazując ww. zarzuty odwołujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołań w całości. Jednocześnie wniósł o uwzględnienie w wyroku daty rozvodu z dniem uprawomocnienia się wyroku sądowego tj. 11.07.2001 r.

Prezes Kasy Rolniczej Ubezpieczenia Społecznego nie wniósł odpowiedzi na apelację B. L..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego B. L. okazała się zasadna jedynie w niewielkiej części, o czym szerzej w dalszej części uzasadnienia.

Sąd I instancji rozważając prawidłowość zaskarżonej decyzji właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, nie uchybiając w tym zakresie przepisom procesowym, trafnie ocenił zgromadzone w sprawie dowody i w konsekwencji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania.

W pierwszej kolejności Sąd Apelacyjny zaznacza, że Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było rozważenie, czy K. L. posiada tytuł prawny do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym rolników jako domownika.

Wskazując z kolei na przepisy mające zastosowanie w niniejszej sprawie podać należy, że zgodnie z art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników za rolnika uznaje się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia.

Natomiast w myśl art. 6 pkt 2 cytowanej ustawy za domownika uznaje się osobę bliską rolnikowi, która: ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Jak stanowi art. 7 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny;
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1;
- 3) osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...);
- 4) małżonek osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...) wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka.

Art. 3a cytowanej ustawy stanowi (***obowiązującym w okresie objętym zaskarżona decyzja tj. 2001 r.***), ubezpieczenie ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

Przypomnieć należy, że Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 18.01.2019r. znak (...) stwierdził, że K. L. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 11.07.2001r. jako domownik. W uzasadnieniu decyzji podano, że z informacji uzyskanych podczas wizyty w gospodarstwie rolnym (...) ustalono, że działalność rolniczą na gruntach należących do B. L. prowadzi jego brat A. L.. Ponadto z informacji uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wynika, że B. L. i K. L. nie figurują w ewidencji producentów rolnych. Wnioski o dopłaty bezpośrednie na grunty będące własnością B. L. składała K. Z. i A. L.. Zdaniem KRUS powyższe wskazuje, iż B. L. nie prowadzi osobiście i na własny rachunek działalności rolniczej na posiadanych gruntach rolnych, więc zgłaszany przez niego domownik nie ma możliwości wykonywać stałej pracy w jego gospodarstwie rolnym.

Decyzją z dnia 18.01.2019r. znak(...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził natomiast ustanie od dnia 01.01.2001r. ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego K. L.. W uzasadnieniu rolniczy organ rentowy również wskazał, że Sąd Okręgowy w Koninie I Wydział Cywilny wyrokiem z dnia 29.12.2000r. sygn. akt I C 732/98 rozwiązał przez rozwód związek małżeński B. L. z K. L.. W związku z powyższym K. L. nie spełnia warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako małżonka rolnika od dnia 01.01.2001r. Ponadto KRUS poinformował, że od dnia 01.01.2001r. ustało ubezpieczenie zdrowotne K. L..

W ocenie Sądu Apelacyjnego KRUS błędnie ustalił w decyzjach z 18.01.2019 r. datę od kiedy K. L. nie spełnia warunków podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników jako domownik (tj. od 11.07.2001 r.) oraz dnia od kiedy w ocenie KRUS ustało względem K. L. ubezpieczenie społeczne rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego (tj. od 01.01.2001r.) Sąd Apelacyjny wskazuje, że KRUS przy wydaniu decyzji pominął fakt, iż wyrok rozwodowy w sprawie o sygn. I C 732/98 uprawomocnił się dopiero 11.07.2001 r., albowiem jak wynika z ustalonego stanu faktycznego od wyroku zapadłego przed Sądem I instancji tj. od wyroku z 29.12.2000r. odwołała się K. L.. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę również na treść przepisu art. 3a ustawy o ubezpieczeniach społecznych rolników, obowiązującym w okresie objętym zaskarżona decyzja (tj. 2001 r.), z którego wynika, że ubezpieczenie ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie

ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3. Przy wydaniu ww. decyzji KRUS nie zastosował ww. przepisu w brzmieniu obowiązującym w 2001 r.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że po rozwodzie, wbrew twierdzeniom odwołującego B. L. K. L. straciła status osoby bliskiej. Nie zasługują na aprobatę twierdzenia odwołującego, że w przypadku śmierci odwołującego K. L. przysługiwać będzie renta rodzinna, bowiem w wyroku rozwodowym orzeczono alimenty na jej rzecz. Zaakcentować należy, że w prawdzie w wyroku rozwodowym w sprawie o sygn. I C 732/98 rozstrzygnięta została kwestia alimentów, lecz alimenty zostały przyznane nie K. L. lecz małoletnim dzieciom, a tylko w przypadku przyznania alimentów na rzecz małżonka możliwe jest ubieganie się o rentę rodzinną. Z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Nie można pominąć również w ocenie Sądu Apelacyjnego prawnych skutków orzeczenia rozwodu, albowiem rozwód się orzeka w przypadku wystąpienia trwałego, zupełnego rozkładu pożycia pomiędzy małżonkami, a więc w sytuacji kiedy to pomiędzy małżonkami ustaje więź gospodarcza, ekonomiczna, psychiczna, fizyczna i rodzinna. Właśnie taki jest skutek orzeczenia rozwodu. Z prawnego punktu widzenia z chwilą orzeczenia rozwodu były małżonek przestaje być osobą bliską (niezależnie od tego jakie relacje występują pomiędzy małżonkami).

Z zebranego materiału dowodowego wynika również niezbicie, że K. L. zamieszkiwała w W., a więc w odległości oddalonej o około 400 km od miejsca prowadzenia gospodarstwa rolnego, z rolnikiem nie łączyły ją żadne więzy oraz nie prowadziła z nim wspólnego gospodarstwa domowego. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika też, że zarówno odwołujący, jak i K. L. od dawna nie mieszkają w miejscowości B.. Rolniczy organ rentowy w dniu 09.01.2019r. przeprowadził wizytację gospodarstwa rolnego w miejscowości (...). Podczas tej wizytacji nie zastano B. L. ani K. L.. Sąsiedzi poinformowali pracownika KRUS, że odwołujący od dawna nie mieszka w miejscowości B., a jego grunty uprawia brat A. L.. Sąsiedzi nie potwierdzili, aby K. L. kiedykolwiek pracowała w gospodarstwie rolnym męża. Przeprowadzone postępowanie wykazało, że B. L. i K. L. nie figurują w ewidencji producentów prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz że wnioski o płatności bezpośrednie w latach 2004 – 2018 składane były przez innych producentów rolnych – A. L. i K. Z.. Świadczy to o tym, że to te osoby, a nie odwołujący uprawiali ziemię należącą do odwołującego, gdyż aby otrzymać płatności obszarowe należy prowadzić działalność na danych gruntach.

Zwrócić uwagę należy na to, że K. L. ostatecznie odwołała swoje oświadczenie, że wykonuje pracę rolniczą w gospodarstwie rolnym w B. prowadzonym przez odwołującego stwierdzając jednocześnie, że przy składaniu oświadczenia „była pod presją B. L. i została zmuszona”.

Wskazać należy też na zeznania odwołującego w których podał, że od 1998 r. do 2005 r. pełnił czynną służbę wojskową i w związku z tym nie mógł przebywać w gospodarstwie rolnym (okresowo dojeżdżał do gospodarstwa w B.), z kolei była żona K. L. zajmowała się dziećmi, domem i działką przydomową. W czasie trwania małżeństwa mieszkali w W., natomiast od 2005 r. odwołujący mieszka w K..

W ocenie Sądu Apelacyjnego całokształt powyższych okoliczności wskazuje na niewypełnienie przez K. L. tych wymogów dla uznania jej za domownika i osobę bliską rolnikowi.

Z kolei za datę pewną, od której K. L. straciła status osoby bliskiej odwołującemu przyjąć należy datę prawomocnego rozwiązania małżeństwa przez rozwód tj. 11.07.2001 r. Zgodnie z art. 3a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (obowiązującym w 2001 r.), ubezpieczenie ustaje z końcem kwartału, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3. Zatem mając na uwadze ww. artykuł koniec 3 kwartału przypada na dzień 30.09.2001 r., dlatego Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w części oraz poprzedzając go decyzją znak (...) i stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. L. od 01.10.2001r. oraz zmienił zaskarżony wyrok w części oraz poprzedzając do decyzję znak (...) i stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. L. jako domownika od 01.10.2001 r.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów podniesionych przez odwołującego w apelacji (art. 7, art. 8, art. 21, art. 22, art. 23, art. 24, art. 47, art. 52, art. 59, art. 64, art. 85 i art. 85 Konstytucji RP), to w ocenie Sądu Apelacyjnego nie zasługują one na aprobatę i stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu I instancji.

Uwzględniając powyższe rozważania Sąd Apelacyjny w punkcie 1 wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w części oraz poprzedzając go decyzje znak (...) i stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. L. **od 01.10.2001r.**, w punkcie 2 wyroku zmienił zaskarżony wyrok w części oraz poprzedzając go decyzję znak (...) i stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec K. L. jako domownika **od 01.10.2001 r.**

Natomiast w punkcie 3 wyroku na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację odwołującego w pozostałym zakresie jako bezzasadną.

Renata Pohl Marta Sawińska Dorota Goss-Kokot